

ПОЛІМОРФІЗМ ВНУТРІШНЬОВИДОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ ВИДУ *TH. PLICATA* ТА ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО В ОЗЕЛЕНЕННІ

І.Є. ІВАЩЕНКО, к. с.-г. н., ст. викладач

Уманський національний університет садівництва

Для створення високохудожніх садово-паркових композицій все частіше використовують культивари інтродукованих деревних рослин. Досить перспективним в цьому плані є внутрішньовидове різноманіття *Th. plicata*, якому притаманний широкий поліморфізм, що проявляється в різноманітності форм та розмірі крони, будові пагонів, забарвленні хвої та мальовничості силуетів [1, 2]. Ці особливості роблять його досить цінним матеріалом для зеленого будівництва.

Згідно з даними Royal Horticultural Society [4], *Th. plicata* має 54 культивари. Досліджено 12 з них, що поширені на території України, а саме: *Th. p. 'Atrovirens'*, *Th. p. 'Aureovariegata'*, *Th. p. 'Can-Can'*, *Th. p. 'Daniellow'*, *Th. p. 'Dura'*, *Th. p. 'Excelsa'*, *Th. p. 'Gelderland'*, *Th. p. 'Goldy'*, *Th. p. 'Kornik'*, *Th. p. 'Whipcord'*, *Th. p. 'Zebrina'* та *Th. p. 'Zebrina Extra Gold'*.

Для характеристики різноманіття досліджуваних культиварів *Th. plicata*, використано систему класифікації формового складу поліваріантних видів Р. В. Кармазіна [3]. Згідно даної класифікації досліджувані культивари *Th. plicata* відносяться до надгрупи В (рослини з лускоподібною хвоєю). До ростової групи (I) віднесено культивари *Th. p. 'Excelsa'*, *Th. p. 'Kornik'*, *Th. p. 'Dura'*, *Th. p. 'Can-Can'* і *Th. p. 'Whipcord'*; до колірно-ростової (II) – *Th. p. 'Gelderland'*, *Th. p. 'Atrovirens'*, *Th. p. 'Goldy'* і *Th. p. 'Daniellow'*; до колірної (III) – *Th. p. 'Aureovariegata'*, *Th. p. 'Zebrina'* та *Th. p. 'Zebrina Extra Gold'*.

Виділено культивари *Th. plicata* за найбільш суттєвими декоративними ознаками, а саме: за забарвленням хвої, формою крони та висотою. Культивари

з яскравим забарвленням хвої застосовують для створення контрастних композицій та яскравих поодиноких посадок. Вони виглядають особливо ефектно на добре освітлених місцях. До цієї підгрупи віднесено такі культивари *Th. plicata*: *Th. p. 'Aureovariegata'*, *Th. p. 'Gelderland'*, *Th. p. 'Goldy'*, *Th. p. 'Zebrina'* та *Th. p. 'Zebrina Extra Gold'*. Деревя з чітко вираженою компактною формою крони є чудовим матеріалом для створення контрастних архітектурних композицій. Вони особливо цінні на невеликих ділянках. До таких віднесено *Th. p. 'Dura'*, *Th. p. 'Kornik'* та *Th. p. 'Excelsa'*. Низькорослі рослини переважно використовуються при створенні різноманітних типів альпінаріїв. До таких належать: *Th. p. 'Can-Can'*, *Th. p. 'Daniellow'* та *Th. p. 'Whipcord'*.

Отже, *Th. plicata* характеризується великим внутрішньовидовим різноманіттям, якому притаманний широкий поліморфізм в забарвленні хвої, формі крони та висоті. Використання культиварів *Th. plicata* дасть можливість створити різноманітні ландшафтні композиції з високим декоративним ефектом, що матимуть гарний вигляд впродовж року. Тому їх доцільно ширше використовувати для озеленення населених пунктів Правобережного Лісостепу України.

Список використаної літератури

1. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Голонасінні : довідник / [М. А. Кохно, В. І. Гордієнко, Г. С. Захаренко та ін]; за ред. М. А. Кохна, С. І. Кузнецова. – К. : Вища шк., 2001. – 207 с.
2. Калініченко О. А. Декоративна дендрологія : навч. посіб. / Калініченко О. А. – К. : Вища шк., 2003. – 199 с.
3. Кармазин Р. В. Формовой состав *Thuja occidentalis* L. в западных областях Украины и вопросы его классификации / Р. В. Кармазин // Бюллетень Главного ботанического сада. —1968. —Вып. 70. — С. 60–73.
4. Royal Horticultural Society [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apps.rhs.org.uk/horticulturaldatabase/summary2.asp?crit=thuja+and+plicata& Genus=Thuja>